

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARATAŞ VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 46820/09)

KARAR

STRAZBURG

12 Eylül 2017

Kesinleşme Tarihi

12.12.2017

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşmiştir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Karataş ve Diğerleri/Türkiye davasında,*Başkan,*

Julia Laffranque,

Hâkimler,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

Georges Ravarani,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

11 Temmuz 2017 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Davanın temelinde, Güler Karataş, Pınar Şafak Karataş, Berdan Ulaş Karataş, Bıra Karataş, Kumru Karataş, Perince Ataş, Nebahat Ateş, Serincan Çiçek, Yıldız Deniz ve Rıza Çiçek ("başvuranlar") adlı on Türk vatandaşı tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesine uygun olarak, 19 Ağustos 2009 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine Mahkeme'ye yapılmış olan bir başvuru (no. 46820/09) bulunmaktadır.

2. Adli yardım sağlanan başvuranlar, Tunceli Barosuna kayıtlı Avukatlar Hüseyin Aygün ve Cihan Söylemez tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, bilhassa, akrabaları Bülent Karataş'ın askerler tarafından öldürülmesinin ve Rıza Çiçek'in ("onuncu başvuran") aynı askerler

tarafından yaralanmasının, Sözleşme'nin 2. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

4. Bülent Karataş'ın öldürülmesine, onuncu başvuranın yaralanmasına ve yerel makamlar tarafından olaya ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın etkili olmadığı iddiasına ilişkin şikâyetler, 21 Eylül 2010 tarihinde, Hükümete bildirilmiş ve başvurunun geriye kalan kısmının kabul edilemez olduğu beyan edilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar, sırasıyla 1984, 2002, 2005, 1935, 1948, 1973, 1983, 1973, 1969 ve 1976 doğumlu olup, Tunceli'de ikamet etmektedirler. Birinci başvuran, 27 Eylül 2007 tarihinde öldürülen Bülent Karataş'ın eşidir; ikinci ve üçüncü başvuranlar çocuğudur, dördüncü ve beşinci başvuranlar ebeveynleridir ve altıncı ila dokuzuncu başvuranlar ise kardeşleridir. Onuncu başvuran, aynı olayda yaralanmıştır.

6. Dava konusu olaylar; taraflarca belirtildiği üzere ve taraflarca ibraz edilen belgelerden anlaşılacağı şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

A. OLAY

7. Türkiye'nin güneydoğusunda bulunan Yenibaş köyündeki jandarma karakolunun komutanı olan Üsteğmen İ.Y., 27 Eylül 2007 tarihinde saat 12:35'te, telsiz aracılığıyla, karakolun yaklaşık altı kilometre uzağında bulunan bir yerde silahlı çatışmanın gerçekleştiği konusunda bilgilendirilmiştir. Söz konusu çatışma, "terör örgütü" mensupları ile yakınlarda bulunan Hozat ilçesinde yer alan 51. Motorlu Piyade Tugayından gelen askeri birlikler arasında gerçekleşmiştir. Üsteğmen, komutası

altındaki bir kısım jandarma ile birlikte olay mahalline yürüyerek gitmeden önce Hozat Cumhuriyet Savcısını ve Hozat Jandarma Komutanlığını olay hakkında bilgilendirmiştir. Olay mahalline giderlerken, üsteğmen, telsiz aracılığıyla, “olay mahallinde [bazı] yaralıların” olduğu konusunda bilgilendirilmiştir. Daha sonra, traktörle giden bir köylüyle karşılaşmışlar ve ondan kendilerini olay mahalline götürmesini istemişlerdir. Saat 15:00’da olay mahalline vardıklarında, kendilerinden iki yaralıya yardım etmeleri istenmiş, yaralıları traktörün römorkuna koymuşlar ve bir helikopterle alınıp Elazığ’daki askeri hastaneye götürülecekleri bir yere getirmişlerdir.

8. Hozat Cumhuriyet Savcısının ve Hozat Jandarmasından gelen olay yeri inceleme görevlilerinin olay mahalline gelecekleri bilgisini alan üsteğmen ve jandarmalar, bölgede gerekli güvenlik önlemleri almıştır. Ancak, hava gittikçe karardığı için ve güvenlik endişeleri sonucunda, ilgili savcı o gün bölgeyi ziyaret etmemiş ve bunun yerine, jandarmalara bölgede bulunan her türlü objeyi güvence altına almaları talimatını vermiştir. Daha sonra, bir arama yapılmış ve bu sırada, jandarmalar, diğerlerinin yanında, bir at ve eyer, bir motosiklet ve yan araba, bir motorlu testere, bir gri kazak, bir siyah tişört, bir kahverengi hırka, bir kırmızı şapka, bir eski ve yırtık spor ayakkabı, bir video kamera ve bir sırt çantası bulmuştur. Söz konusu objeler, bir römorka yüklenip, aynı gün saat 19:30’da Yenibaş Jandarma Karakoluna götürülmüştür. Jandarmalar, 28 Eylül 2007 tarihinde saat 00:50’de olay mahalline geri dönmüşler ve Hozat Savcısını ve olay yeri inceleme görevlilerini beklemişlerdir. Söz konusu şahıslar, sabah 08:45’te helikopterle olay yerine varmışlardır.

B. Sivil savcı tarafından yürütülen soruşturma

9. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 28 Eylül 2007 tarihinde bölgeye yaptığı ziyarete ilişkin raporunu hazırlamıştır. Bölgeyi koruyan jandarmalar, savcıya, 51. Motorlu Piyade Tugayı askerlerinin önceki gün saklandıkları

yeri göstermiş ve askerler tarafından kendilerine söylenenleri anlatmıştır. Savcıya verilen bilgilere göre, “iki terörist” yakınlardaki köy yolunda yürümekteydi ve askerler tarafından durmaları konusunda uyarı almışlardır. Ancak, teröristler, askerlerin emrine uymamış ve bir nehir yatağına doğru tepeden aşağıya koşmaya başlamışlardır. Askerler havaya uyarı ateşi açmış ve bunun hemen ardından, askerlere nehir yatağından ateş edilmiştir. Askerler, daha sonra, ateşle karşılık vermişlerdir.

10. Savcı, askerlerin önceki gün ateş ettikleri sırada tam olarak bulundukları noktaya-köy yoluna- gitmiş ve burada, G-3 tipi otomatik tüfekten ateşlenen altı boş mermi kovanı ve BKC tipi otomatik tüfekten ateşlenen altı boş mermi kovanı bulmuştur. Savcı, “iki teröristin” önceki gün nehir yatağına doğru koştukları tepeden aşağı inerken, tepenin çok dik olduğunu ve yoğun olarak ağaçlarla kaplı olduğunu, 35 metre uzaklıktan askerlerin önceki gün bulunduğu tepenin başını görmenin mümkün olmadığını fark etmiştir. Savcı tepeden aşağı inerken, ağaçlarda mermi delikleri olduğunu ve ayrıca 35 metre ileride yerde kan lekeleri olduğunu kaydetmiş ve söz konusu kan lekelerinin örneklerinin alınması talimatını vermiştir. Savcı, kan lekesi izlerini 172 metre boyunca takip ettikten sonra, onuncu başvuranın önceki gün askerler tarafından bulunduğu yere gelmiştir. Savcı, 143 metre daha yürümeye devam etmiş ve başvuranların akrabası Bülent Karataş’ın bulunduğu noktaya gelmiştir. Adamların bulunduğu iki yerde daha yoğun kan lekeleri vardı.

11. Nehir yatağını geçtikten ve 35 metre boyunca yürüdükten sonra, savcı, kalaşnikof tipi bir otomatik tüfekten ateşlenen sekiz boş mermi kovanı bulmuştur. Mermi kovanlarının bulunduğu yer ve askerlerin bulunduğu köy yolu arasındaki uzaklık 120 metreydi. 54 metre daha gittikten sonra, savcı, plastik torbalarda yiyeceklerin, bataryaların ve elektrik kablolarının bulunduğu yerde iki büyük çukurun olduğunu kaydetmiş ve askerlere bunları imha etmeleri talimatını vermiştir. Tepeye geri dönerken savcı, ağaçlarda nehir yatağı yönünden ateşlenen mermilerin

neden olduğu daha fazla delik olduğunu kaydetmiştir. Savcının ziyareti sırasında, yukarıda açıklanan bulguların fotoğrafı ve videosu çekilmiştir.

12. Bu arada, Elazığ'da, 27 Eylül 2007 tarihi akşamında, başvuranların akrabası Bülent Karataş'ın cansız bedeni üzerinde ölü muayenesi yapılmıştır. Yetkililere odun toplamak için o yere gittiğini söyleyen bir akrabası tarafından Bülent Karataş'ın resmi olarak kimliği tespit edilmiştir.

13. Muayeneyi yapan doktorlar, Bülent Karataş'ın cansız bedeninde külotu dışında hiçbir kıyafet olmadığını belirtmişlerdir. Doktorlar, cansız bedenin yanında bulunan plastik torbada, tek bir spor ayakkabısı ve vücuttan çıkarılırken yırtılan ve üzerinde kan lekesi olan kot pantolon bulmuştur. Kot pantolonunun ceplerinde hiçbir şey bulunmamıştır. Elazığ Savcısı, inceleme sırasında hazır bulunmuştur ve kot pantolonu ve ayakkabıyı delil olarak torbanın içine koymuştur. İlgili savcı, ayrıca, söz konusu zamanda yoğun bakım ünitesinde tedavi gören onuncu başvuranın kıyafetini güvence altına alması için polis şefine talimat vermiştir.

14. Bülent Karataş'ın yaralarını inceleyen doktorlar, sol üst kolda bir mermi giriş deliği ve kolun diğer tarafında bir çıkış deliği bulunduğunu belirtmiştir. Başka bir mermi, Bülent Karataş'ın vücuduna sol kalça kemiğinin üst yanından girmiş ve vücuttan çıkmıştır. Üçüncü bir mermi, vücuda sol kürek kemiğinden girmiş, omurun yakınındaki bir bölgede dolaşarak vücuttan çıkmıştır. Ön üst kalça kemiği omurgasında 6.5 x 1.5 santiminde bir sıyrığa, dördüncü ve son mermi neden olmuştur. Doktorlar, tüm mermilerin vücuda kıyafetin olduğu bölgelerden girdiğini gözlemlemekle birlikte, söz konusu kişinin vurulduğu mesafeyi tespit etmek amacıyla incelenebilecek olan torbada yelek veya gömlek gibi bir şey bulunmadığını kaydetmiştir. Doktorlar, raporlarında, "yeni ve yüzeysel" bazı sıyrıklar ve kırık bir kaburga olduğunu kaydetmiştir. Doktorlar ölüm nedeninin sol büyük safenöz damarının yırtılması sonucu oluşan hipovolemik şok olduğunu tespit etmiştir.

15. Onuncu başvuranın muayenesine ilişkin ikinci bir tıbbi rapora göre, onuncu başvuran, sol kolunun arkasından vücudundan çıkan bir mermiyle sol üst göğüs kafesinden vurulmuştur.

16. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 2 Ekim 2007 tarihinde, jandarmalara 27 Eylül 2007 tarihinde yardım eden traktör sürücüsünün ifadesini almıştır (bk., yukarıda 7. paragraf). Söz konusu traktör sürücüsü, savcıya, kendisinin ve jandarmaların “tehlikeli bir bölge olan ve bu nedenle, yerel halkın gitmekten çekindiği” bir yere gittiklerini söylemiştir. Söz konusu yerde, jandarmalar, traktör sürücüsünün “römorkuna” yaralı bir şahsı koymuşlar, daha sonra söz konusu şahıs başka bir yere götürülmüş ve burada helikoptere transfer edilmiştir.

17. Cumhuriyet savcısı, 2 ve 3 Ekim 2007 tarihlerinde, operasyonda görev alan 51. Motorlu Piyade Tugayından altı askeri personeli sorgulamıştır. Söz konusu altı askeri personelden biri, aynı gün savcı tarafından sorgulanan diğer beş askerden sorumlu olan Üsteğmen A.S.Ç. idi.

18. Üsteğmen A.S.Ç., savcıya, olay gününde kendisinin ve askerlerinin bölgeye keşif amacıyla gittiklerini söylemiştir. Söz konusu bölge, terör örgütü mensuplarının yoğun faaliyetler yürüttüğü bir bölgeydi. O gün o yerde bulunmalarının nedeni, sahip oldukları istihbarata göre, kış gelmeden önce, besin stoklarını ve diğer ekipmanı saklandıkları yerlere taşıyan terör örgütü üyelerini aramaktı. Sabah saat 03:00’da, terk edilmiş bir motosiklet ve yan arabasını görmüşler ve bunu gözlemlemek için saklanmışlardır. Gün ortasında bir atın ve bazı kişilerin seslerini duymuşlar, ancak onları görememişlerdir. Daha sonra, iki kişi motosiklete yaklaşmış ve askerler onların durmasını istemiştir. Ancak, söz konusu kişiler, uyarıyı dinlememiş ve tepeden aşağıya koşmaya başlamışlardır. Askerler, havaya ateş etmiş ve uyarılarını tekrarlamışlardır ve o sırada, askerler yönünde nehir yatağından sanki kalaşnikof tipi bir tüfekten ateşlenmişçesine ateş açılmıştır. Askerler, daha sonra, nehir yatağı yönünde ateşle karşılık vermişlerdir.

19. Kısa bir süre sonra üsteğmen, askerlerinden ateş etmeyi durdurmalarını istemiş ve daha sonra onuncu başvuran Rıza Çiçek olarak kimliğini tespit ettikleri yaralı bir kişiyi buldukları nehir yatağına doğru yürümüşlerdir. Onuncu başvurayı korumak ve ona ilk yardım sağlamak için bazı askerleri geride bırakmışlar ve aramalarına devam etmişlerdir. Bir buçuk, iki saat arama yaptıktan sonra, daha sonra birinci başvuranların akrabası Bülent Karataş olarak kimliğini tespit ettikleri ikinci kişiyi bulmuşlardır. Söz konusu kişi de yaralıydı ve onuncu başvurudan yaklaşık 100-150 metre uzaklıktaki bir kayanın altında saklanmıştı. Bülent Karataş'a da ilk yardım sağlamışlar, bölgeye bir helikopter gönderilmesini istemişler ve daha sonra, onuncu başvurayı derme çatma bir sedye üzerinde ve Bülent Karataş'ı traktörün römorkunda yaklaşık bir buçuk ila iki kilometre mesafedeki bir alana transfer edilmişler ve iki kişi helikopterle bu noktadan alınmıştır. Daha sonra, olay mahalline geri dönüp arama yapmışlar ve bu sırada, yerde besin stokları içeren iki çukur bulmuşlardır. Ertesi gün şafak vakti aramalarına devam etmişler ve kalaşnikof tüfeklerden ateşlenen sekiz ila on boş kovan bulmuşlardır. Daha sonra bölgeyi güvenceye almışlar ve ardından sabah 08:30'da savcı ve olay yeri inceleme memurları gelmişlerdir.

20. Diğer beş askeri personel, savcıya benzer ifadeler vermişlerdir.

21. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 9 Ekim 2007 tarihinde, Yenibaş Jandarma Karakolunda çalışan askeri bir personel olan M.Ç.'nin ifadesini almıştır (bk., yukarıda 7. paragraf). M.Ç., savcıya, diğer otuz dokuz askerle ve komutanları Üsteğmen İ.Y. ile birlikte, iki kişinin yaralandığı bölgeye nasıl gittiğini anlatmıştır. Motosikleti römork üzerinde karakola geri götürdüklerinde (bk., yukarıda 8. paragraf), yolda, durmalarını isteyen dört kişiyle karşılaştıklarını eklemiştir. Traktör sürücüsü, ona, dört kişiden birinin Bülent Karataş'ın abisi olduğunu söylemiştir. M.Ç., sürücüye durmamasını, çünkü bunu yapmanın güvenli olmadığını düşündüğünü söylemiştir. Bülent Karataş'ın abisinin bölgede bir çiftçi olduğunu bildiğini

ve onun ve diğer üç kişinin özellikle onlar için yolda beklediğini düşünmediğini; Bülent Karataş'ın abisinin Bülent Karataş'ın römork üzerindeki motosikletini fark ettiği için durmalarını istediğini düşündüğünü eklemiştir.

22. Savcı, 10 Ekim 2007 tarihinde, olay günü başka bir köylü- traktör sürücüsü- ile birlikte tarlada çalışan B.A. adında bir köylüyü sorgulamıştır. B.A., tarlaya bir kısım jandarmanın geldiğini ve arkadaşından traktörüyle kendilerine yardım etmesini istediğini doğrulamıştır. Arkadaşı ve jandarmalar ayrıldıktan sonra, eşi ve başka bir köylü arkada kalmıştır. Aynı gün saat 16:00 civarında, traktörün geri dönmesini beklerlerken, Bülent Karataş'ın abisi motosikletiyle gelmiş ve onlara, önceki akşam evlerine geri dönmediklerini söylediği abisi Bülent'i veya onuncu başvurayı görüp görmediklerini sormuştur. Ona söz konusu iki kişiyi görmediklerini söyledikleri zaman, Bülent Karataş'ın abisi motosikletle köyüne doğru gitmiştir.

23. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 15 Ekim 2007 tarihinde, jandarmaların olay mahallindeki aramaları sırasında buldukları objeleri delil olarak güvence altına alma konusunda resmi bir karar almıştır. Cumhuriyet savcısının kararı, aynı gün, Hozat Sulh Ceza Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.

24. Onuncu başvuran, 6 Kasım 2007 tarihinde, Tunceli Cumhuriyet Savcısı tarafından "şüpheli" sıfatıyla sorgulanmıştır. Savcıya, daha önce İstanbul'da yaşadığını, ancak işini kaybettikten sonra, memleketi Hozat'a geri döndüğünü söylemiştir. Arı yetiştiricisi olan müteveffa kuzeni Bülent Karataş, ona, tarlada bir arı kolonisi gördüğünü söylemiştir ve bunu toplamak için kendisine eşlik etmesini istemiştir. 27 Eylül 2007 günü sabahında, motosiklet ve atla yola çıkmışlar ve motosikletin yan arabasına bir motorlu testere koymuşlardır. Gidecekleri yere vardıldıktan sonra yoldan ayrılmışlar, bir ağaçtan arı kolonisi toplamışlar ve sabah saat 11:00 civarında bunu at sırtında motosiklete götürmüşlerdir. Bu sırada, sekiz veya

dokuz askerden oluşan bir grup ortaya çıkmış ve ne yaptıklarını sormuştur. Askerlere nüfus cüzdanlarını göstermişler ve arı aramak amacıyla bölgede olduklarını söylemişlerdir. Askerler, "terör bölgesinde" bulundukları için buradan ayrılmasını söylemiştir. Bülent, askerlere, işlerini bitirip daha sonra ayrılacaklarını söylemiştir. Askerler, daha sonra ayrılmışlar ve ormana gitmişlerdir. Ancak yaklaşık yirmi dakika sonra geri dönmüşler ve kazaklarını çıkartmaları istenmeden önce nüfus cüzdanlarını tekrar göstermelerini istemişlerdir. Onuncu başvuran ve Bülent, daha sonra yaklaşık on metre yürüdükten sonra kazaklarını çıkarmıştır. Askerlerin emirleri üzerine daha sonra yere yatmışlardır. Askerlerden sorumlu görevli onlara doğru yürümüş ve ayağa kalkıp kaçıp gitmelerini söylemiştir. Onuncu başvuran, ayağa kalkıp koşmaya başladıktan hemen sonra, ateşe hazırlanan bir tüfeğin sesini duymuştur. Daha sonra kendi yönünde iki el atış yapılmış, ardından birkaç el daha ateş edilmiştir. O sırada Bülent, başka yönde koşmaktaydı. Onuncu başvuran, yolun yakınında bulunan tepeden aşağı yuvarlandığını eklemiştir ve göğsünden ve kolundan vurulmuştur. Dakikalar içerisinde askerler etrafını sarmış ve kendisi, askerlere onu öldürmemeleri için yalvarmıştır. Askerlerden biri komutanıyla telsizle haberleşerek söz konusu kişiyi öldürmek istemediğini söylemiştir. Komutan daha sonra telsiz üzerinden "ona ilk yardım sağlayın ve hastaneye götürün" şeklinde yanıt vermiştir. Onuncu başvuran, daha sonra, Elazığ'daki hastaneye götürülmüştür.

25. Onuncu başvuran, bizzat görmemesine rağmen, askerlerin telsizinden Bülent'in ayağından vurulduğunu duyduğunu eklemiştir. Bülent onunla birlikte hastaneye götürülmemiş ve ancak cezaevine girdikten sonra, Bülent'in öldüğünü öğrenmiştir. Onuncu başvuran, bölgeye gitmelerinin nedeninin arı kolonileri toplamak olduğunu belirtmiştir. Doğasever biri olarak, kamerasını yanında götürmüştür. Onuncu başvuran, bölgeye teröristleri desteklemek üzere gittiklerini inkâr etmiştir; terörle hiçbir alakası olmadığını söylemiştir.

26. Onuncu başvuran, 9 Kasım 2007 tarihinde, Hozat Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmış ve söz konusu mahkeme, terörle ilgili suçlardan dolayı aleyhinde ceza yargılamalarının başlatılması sürecinde tutuklanmasına karar vermiştir. Bu karardan açık olduğu üzere, askerlerin eylemlerine ilişkin soruşturma ile ilgili dosyaya başvuranların erişimini önlemek için gizli olarak sınıflandırmak amacıyla olaydan iki gün sonra bir karar alınmıştır.

27. Duruşma sırasında onuncu başvuran, Hozat Sulh Ceza Mahkemesine, daha önce savcıya söylediklerine bağlı kaldığını söylemiştir. Avukatı, ilgili mahkemeye, bölgede hiçbir silahın bulunmadığını ve bölgede bulunan boş mermi kovanlarının müvekkiliyle bağdaştırmanın mümkün olmadığını söylemiştir; söz konusu boş mermilerin başka bir olaydan kalması mümkündü. Avukat, ayrıca, ölü muayenesini yapan doktorlara göre (bk., yukarıda 14. paragraf), müvekkilinin ve Bülent Karataş'ın vurulduğu mesafeyi tespit etmek amacıyla kıyafetlerinin adli incelemesinin yapılması gerektiğini de belirtmiştir. Ancak, savcının belirttiği üzere, kıyafetler yoktu.

28. Bölgede bulunan sekiz mermi kovanı (bk., yukarıda 11. paragraf), 4 Aralık 2007 tarihinde, balistik incelemeden geçmiştir ve söz konusu mermi kovanlarının aynı tüfekten ateşlendiği tespit edilmiştir.

29. Bülent Karataş'ın ölü muayenesi sırasında çantada bulunan tek spor ayakkabısı ve üzerinde kan lekesi bulunan kot pantolon ve aynı zamanda, onuncu başvurana ait olduğu görülen bir çift ayakkabı ve eşofman altı, 31 Ocak 2008 tarihinde, Adli Tıp Kurumunda incelenmiştir. 28 Eylül 2007 tarihinde savcı tarafından nehir yatağının yakınından alınan kan örneklerinin (bk., yukarıda 10. paragraf) onuncu başvurana, Bülent Karataş'a ve üçüncü bir şahsa ait olduğu tespit edilmiştir.

30. Malatya Cumhuriyet Savcısı, 31 Mart 2008 tarihinde, Malatya Ağır Ceza Mahkemesine, onuncu başvurana terör örgütüne yardım ve yataklık etmekle itham eden iddianameyi sunmuştur. Savcı, onuncu başvuranın ve başvuranların müteveffa akrabası Bülent Karataş'ın, 27 Eylül 2007 tarihinde

silahlı çatışmaya girdikleri bir grup askerle karşılaştıklarında terör örgütüne gıda ve diğer materyaller sağladıklarını iddia etmiştir. Savcı, iddianamede, ayrıca, iki başvurandan -Güler Karataş ve Bıra Karataş-alınan ifadelerin ve aynı zamanda, diğer iki şahıstan -Özgür Bozkaya (başvuranların müteveffa akrabası Bülent Karataş'ın oğlu) ve Zeynep Çiçek'ten (onuncu başvuranın annesi)-alınan ifadelerin, onuncu başvuranın söz konusu suçu işlediğini gösterdiğini iddia etmiştir. Bununla beraber, savcı, iddianamesinde, iki çukurda bulunan besin stoklarını ve diğer materyalleri delil olarak sıralamıştır.

31. Malatya Ağır Ceza Mahkemesi, onuncu başvuran aleyhine ceza yargılamaları başlatmayı reddetmiş ve iddianameyi 11 Nisan 2008 tarihinde Malatya Cumhuriyet Savcısına geri göndermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, Güler Karataş'tan, Bıra Karataş'tan, Özgür Bozkaya'dan ve Zeynep Çiçek'ten alınan ifadelerin, aslında askerler aleyhinde şikâyet ifadeleri olduğunu ve bu nedenle, savcının iddialarını destekleyen ifadeler olmadığını kaydetmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, ayrıca, onuncu başvuranın bir terör örgütüne gıda ve diğer materyaller sağladığını iddia eden savcının, iddianamesinde, bunların ne tür gıda ve materyaller olduğunu belirtmediğine karar vermiştir.

32. Malatya Cumhuriyet Savcısı, 15 Nisan 2008 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesinin iddianameyi iade kararına itiraz etmiştir. Savcı, bilhassa, dört şahıstan alınan ifadelerden bahsettiğini, zira yürürlükteki mevzuata göre, dava dosyasına sadece şüpheli aleyhindeki delilleri değil, aynı zamanda şüpheli lehine olan her türlü delili ekleme görevinin bulunduğunu iddia etmiştir. Savcı, ayrıca, onuncu başvuranın terör örgütüne tedarik ettiği öğelerin bir listesinin iddianamede yer aldığını belirtmiştir.

33. Malatya Ağır Ceza Mahkemesi, aynı gün, savcının itirazını reddetmiştir. İlgili mahkeme, 28 Eylül 2007 tarihinde Hozat Cumhuriyet Savcısı tarafından hazırlanan rapora atıfta bulunmuştur. Söz konusu raporda, Malatya Cumhuriyet Savcısının iddianamesinde atıfta bulunulan

gıda stoklarının ve diğer materyallerin aslında iki çukurda bulunduğu belirtilmiş, ancak savcının iddianamesinde onuncu başvuranın söz konusu öğelerle ilgisi olduğunu gösteren hiçbir delilin bulunmadığı kaydedilmiştir. Malatya Ağır Ceza Mahkemesi, 7 Mayıs 2008 tarihinde, onuncu başvuranın cezaevinden tahliyesine karar vermiştir.

34. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 15 Mayıs 2008 tarihinde, daha önce 2 ve 3 Ekim 2007 tarihleri arasında sorgulanmış olan altı askeri personelden dördünün ifadesini almıştır (bk., yukarıda 17. paragraf). Diğer iki askeri personel de 26 Mayıs ve 10 Haziran 2008 tarihlerinde sorgulanmıştır. Altı personel, ifadelerinde, “şüpheli” olarak anılmıştır.

35. Üsteğmen A.S.Ç., önceden verdiği ifadesini tekrarlamış (bk., yukarıda 18-19. paragraflar) ve kendisinin ve emri altındakilerin onuncu başvuranı ve başvuranların müteveffa akrabası Bülent Karataş’ı durdurdukları, kimlik belgelerini kontrol ettikleri, kazaklarını çıkarmalarını istedikleri ve daha sonra onları vurdukları yönündeki iddiayı reddetmiştir. Üsteğmen A.S.Ç., iki yaralıyı hastaneye götürmek için bir helikopter talep etmelerinin, aleyhlerindeki iddiaların dayanaksız olduğunu kanıtladığını eklemiştir. Diğer beş askeri personelden dördü benzer ifadeler vermiştir. Beşinci şahıs, olayın hemen ardından Hozat Cumhuriyet Savcısına ifade verdiğini hatırladığını belirtmiş, ancak söz konusu olayları artık hatırlayamadığını eklemiştir.

36. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 23 Haziran 2008 tarihinde, soruşturmayı yürütme yetkisinin bulunmadığına hükmetmiş ve soruşturma dosyasını Elazığ Askeri Savcılığına göndermiştir. Savcı, olayın, askerlerin askeri personel olarak görevlerini yerine getirirken gerçekleştiği ve bu nedenle, soruşturmayı yürütme yetkisinin askeri savcıya ait olduğu sonucuna varmıştır. Hozat Cumhuriyet Savcısının kararında, altı askeri personel, “cinayete teşebbüs” ve “cinayet” suçlarından dolayı “şüpheli” olarak anılmıştır. Birinci başvuran Güler Karataş, dördüncü başvuran Bıra Karataş ve onuncu başvuranın annesi Zeynep Çiçek, “müşteki” olarak anılmıştır. Bu

karardan görüldüğü üzere, onuncu başvuran, maruz kaldığı yaralanmadan dolayı Hozat Cumhuriyet Savcısına resmi bir şikâyetle bulunmuştur.

37. Başvuranlar Rıza Çiçek, Güler Karataş, Bıra Karataş ve onuncu başvuranın annesi, 4 Temmuz 2008 tarihinde, savcının kararına karşı itirazda bulunmuştur. İlgili başvuranlar, itirazlarında, askerlerin Bülent Karataş'ı ve onuncu başvurana öldürmek amacıyla kanuna aykırı bir şekilde ateş ettikleri yönündeki iddialarını tekrarlamışlar ve Hozat Cumhuriyet Savcısının, iddialarına ilişkin olarak ciddi bir soruşturma yürütmediği şikâyetinde bulunmuşlardır. Bu bağlamda, ilgili başvuranlar, özellikle, savcının olay mahalli incelemesinin (bk., yukarıda 9-11. paragraflar) tarafsız bir şekilde yürütülmediğine, zira savcının yanında bazı askerlerin bulunduğu ve ailenin tüm tarafların katılımıyla olay mahallini ziyaret etme ve inceleme taleplerinin makul olmayan bir şekilde reddedildiğine dikkat çekmişlerdir. İlgili başvuranlar, ayrıca, olay mahallinde bulunduğu iddia edilen gıda stoklarının ve diğer materyallerin savcının kararıyla imha edildiğini; ancak savcının söz konusu eşyalara iki şahıs aleyhine delil olarak isnat etmeye devam ettiğini belirtmişlerdir. İlgili başvuranlar, bir savcının görevinin delilleri imha etmek değil muhafaza etmek olduğunu iddia etmişlerdir. İlgili başvuranlar, ayrıca, onuncu başvuranın sadece “şüpheli” olarak sorgulandığını (bk., yukarıda 24.paragraf) ve hiçbir şekilde “müşteki” olarak sorgulanmadığını kaydetmişlerdir. Benzer bir şekilde, onuncu başvurana şüpheli askerlerin kimliğini bizzat tespit etme fırsatı verilmesini talep etmelerine rağmen, söz konusu talep kabul edilmemiştir.

38. Başvuranlar, ayrıca, soruşturma dosyasını gizli olarak sınıflandırma kararını eleştirmişler; söz konusu kararın, hakları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ve aynı zamanda halkın bilgi edinme hakkını kullanmasını önlediğini iddia etmişlerdir. Başvuranlar, işlenilen suçun, askeri savcının yargı yetkisi kapsamına girmediğini iddia etmişlerdir. Askerler tarafından işlenen suç cinayettir ve bunu soruşturma yetkisi, Hozat Cumhuriyet

Savcısına aittir. Başvuranlar, dosyanın askeri savcılığa gönderilmesi durumunda, soruşturmanın tamamen kapatılacağını iddia etmişlerdir.

C. Askeri savcı tarafından yürütülen soruşturma

39. Hozat Cumhuriyet Savcısı, 18 Ağustos 2008 tarihinde, yasa dışı örgüt mensubu olan, ancak 17 Temmuz 2008 tarihinde teslim olan M.D. adlı bir şahıstan alınan ifadeyi Elazığ Askeri Savcılığına göndermiştir. Hozat Cumhuriyet Savcısı, M.D.’nin ifadesinde yetkililere sağladığı bilgilerin, somut başvurunun konusunu oluşturan olaylara atıfta bulunduğu kanaat getirmiştir. M.D.’nin ifadesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Kesin tarihi hatırlamıyorum ama Tunceli bölgesine ilk geldiğimde “Savaş” kod adlı bir PKK üyesinin Yenibaş Jandarma Karakolundan çok uzak olmayan bir bölgede bir grup insanla görüşüğünü hatırlıyorum. Söz konusu insanlar [Savaş’a] yiyecek sağlıyorlardı, ancak o zamanlar bölgede güvenlik operasyonları yürüten askerler ile aralarında silahlı bir çatışma meydana gelmiştir. Savaş’ın kaçmayı başardığını duydum. Ayrıca, söz konusu kişilerin hem Devlet için hem de PKK için çalıştıklarını ve bunlardan birinin militan olduğunu duydum.”

40. Elazığ Askeri Savcısı, 26 Aralık 2008 tarihinde, soruşturmayı kapamaya ve başvuruların akrabası Bülent Karataş’ın ölümünden veya onuncu başvuranın maruz kaldığı yaralanmadan dolayı askerler aleyhinde ceza yargılamaları açmamaya karar vermiştir.

41. Kararda, onuncu başvuranın askerlerin durduğu yerden yaklaşık 150-200 metre uzaklıkta yaralı halde bulunduğu ve başvuruların müteveffa akrabası Bülent Karataş’ın onuncu başvurudan yaklaşık 100-150 metre uzaklıkta bulunduğu kaydedilmiştir. Her iki yaralı adam, saat 15:25’te helikoptere konmuş ve helikopter hastaneye saat 16:00’da varmıştır. Bülent Karataş hastaneye giderken ölmüştür. Hastaneye vardıklarında, onuncu başvuranın üzerinde eşofman altı ve Bülent Karataş’ın üzerinde kot

pantolon vardı. Her iki adamın da vücudunun üst kısmını örten herhangi bir kıyafeti yoktu.

42. Askeri savcının kararında, onuncu başvuran Hozat Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmadan önce savcının, 9 Kasım 2007 tarihinde, onuncu başvuranın “şüpheli sıfatıyla” başka bir ifadesini aldığı kaydedilmiştir (bk., yukarıda 26-27. paragraflar). Söz konusu ifadede, başvuran, savcıya, kendisinin ve Bülent Karataş’ın bölgeye 27 Eylül 2007 sabahında değil, 26 Eylül 2007 akşamı gittiklerini söylemiştir. Onuncu başvuran, ayrıca, askerler ateş açtığı sırada kendisinin ve Bülent Karataş’ın yolda olduğunu ve askerlerin nehir yatağının aşağısındaki yolun altında bulunduğunu belirtmiştir. Onuncu başvuran vurulduktan sonra tepeden aşağı yaklaşık 4-5 metre yuvarlanmış ve sadece ağaçlar ve çalılar sayesinde daha fazla yuvarlanmamıştır.

43. Başvuranların yasal temsilcisi tarafından savcıya görünürde 10 Ekim ve 18 Aralık 2007 tarihlerinde verilen iki ayrı şikâyet, ayrıca, askeri savcının kararında özetlenmiştir. Yasal temsilci, dilekçelerde, askerlerin, onuncu başvuranın ve Bülent Karataş’ın nüfus cüzdanlarını kontrol ettikten sonra, onlara eşyalarını toplamak üzere nehir yatağına inmelerine ve daha sonra geri dönmelerine izin verdiklerini belirtmiştir. Geri dönmelerinin ardından, nüfus cüzdanları bir kez daha kontrol edilmiş ve kıyafetlerini çıkarmaları istenmiştir. O sırada, Bülent Karataş askerler tarafından farklı bir yere götürülmüş ve onuncu başvuranın diz çökmesi emredilmiştir. Onuncu başvuran bunu yapmayı reddettiği zaman askerler ona tüfeklerinin kabzaları ile vurmuşlar ve bu yüzden tepeden aşağı yuvarlanmıştır. Bu sırada, askerlerden sorumlu görevli onuncu başvurana ateş açmıştır. Görevli, daha sonra, ona ilk yardım sağlamış ve helikopterle hastaneye götürülmesini ayarlamıştır. Yasal temsilci, ayrıca, onuncu başvurana veya Bülent Karataş’a ait olduğu iddia edilen hiçbir silahın bulunmadığını, onuncu başvurana yakın mesafeden ateş edildiğini ve ateş edildiği mesafeyi gösterecek kıyafetlerin kayıp olduğunu belirtmiştir.

44. Bununla beraber, askeri savcının kararından görüldüğü üzere 2 Ekim 2007 (bk., yukarıda 17. paragraf) ve yine 15 Mayıs 2008 (bk., yukarıda 34. paragraf) tarihinde sorgulanan altı askeri personelden biri olan çavuş H.A., askeri savcının soruşturması sırasında üçüncü kez sorgulanmıştır. Çavuş, görünürde, askeri savcıya, söz konusu gün havaların sıcak olduğunu ve onuncu başvuranın ve Bülent Karataş'ın üzerinde sadece [kolsuz] yelekler olduğunu söylemiştir. Çavuş, yeleklere ne olduğunu bilmiyordu, ancak kanamayı durdurmak için turnike olarak kullanılmak üzere üzerlerinden çıkarılmış olabileceklerini veya söz konusu iki şahıs helikoptere transfer edilirken sedyelerden düşmüş olabileceklerini veya traktörün römorkunda veya helikopterde bırakılmış olabileceklerini düşünmüştür.

45. Ayrıca, askeri savcıya soruşturmasında yardım etmek üzere 27 Eylül 2007 tarihli ölü muayenesi raporunu (bk., yukarıda 12. paragraf) incelemesi için askeri savcı tarafından bir adli tıp patolojistinin getirilmesinin talep edildiği görülmektedir. Adli tıp patolojisti, onuncu başvuranın tek bir mermiyle vurulduğunu gözlemlemiş ve onuncu başvuranın üzerine bir şey giymediği ve mermi giriş deliği çevresinde hiçbir yanık izine rastlanmadığı için uzaktan vurulduğuna kanaat getirmiştir. Mermi aşağı yörengeye girmiştir.

46. Adli tıp patolojisti, Bülent Karataş'ın dört mermiyle vurulduğunu, mermilerin ikisinin vücudunun arkasına girdiğini, diğer iki merminin yörengesini tespit etmenin mümkün olmadığını kaydetmiştir. Mermi girişi delikleri çevresinde hiçbir yanık izinin bulunmadığı dikkate alındığında, Bülent Karataş'ın uzak bir mesafeden vurulduğu görülmüştür.

47. Askeri savcı, kararında, onuncu başvuran ve Bülent Karataş daha önce hüküm giymemiş olmasına rağmen, terörle ilgili suçlardan dolayı aleyhlerinde bazı ceza soruşturmalarının olduğunu kaydetmiştir. Bununla beraber, yasa dışı örgütlerin mensupları olan bazı şahıslar yetkililere bilgi sağlamış ve söz konusu bilgiye göre, Bülent Karataş, yasa dışı örgütlere yardım ve yataklık etme eyleminde bulunmuştur. Söz konusu bilgi ışığında

ve yasa dışı örgütün eski üyesi M.D. tarafından sağlanan bilgilerle birlikte (bk., yukarıda 39. paragraf),askeri savcı, hem onuncu başvuranın hem de Bülent Karataş'ın terör örgütleriyle bağlantısı olduğuna dair “kuvvetli şüphelere” sahip olmuştur.

48. Askeri savcı, onuncu başvuranın vurulduktan sonra dört veya beş metre boyunca tepeden aşağı yuvarlandığı yönündeki olaylar versiyonunun, vurulduğunu iddia ettiği yerden yaklaşık 315 metre uzaklıkta kan lekelerinin bulunmasıyla çeliştiğini iddia etmiştir. Onuncu başvuranın askerler ateş açtığı sırada ondan daha düşük seviyede konumlandıklarına dair iddiası da tıbbi raporlarla çelişmiştir.

49. Yukarıdaki hususlar ışığında, askeri savcı, askeri personel tarafından öne sürülen olaylar versiyonunun gerçeği yansıttığına kanaat getirmiştir. İlgili zamanda silahsız olmalarına rağmen, iki şahıs, teröristlere iki çukurda bulunan yiyecekleri tedarik ederek yardım etmek için o bölgedeydi. Bununla beraber, iki adamın vücudu üzerindeki mermi giriş noktaları, askerlerin onları öldürmek amacıyla ateş açmadığını ve Bülent Karataş'ın saklanırken maruz kaldığı kan kaybı sonucunda öldüğünü göstermiştir. Savcının kanaatine göre, askerler, ateş altında tutuldukları sırada meşru müdafaa amacıyla ateş açmışlardır.

D. Başvuranların askeri savcının kararına itirazı

50. Onuncu başvuran, başvuranlar Güler Karataş, Bıra Karataş ve onuncu başvuranın annesi, askeri savcının kararına karşı itirazda bulunmuştur. İtirazlarında söz konusu iki kişinin askerler tarafından kasıtlı olarak vuruldukları iddiasını tekrarlamışlardır. Ayrıca, soruşturmanın sivil bir savcı yerine askeri savcı tarafından yapılmasını eleştirmişler ve askeri savcının kapsamlı bir soruşturma yapmadığını iddia etmişlerdir. Bu bağlamda, özellikle, askeri savcının, söz konusu olayların hem mağduru hem de tanığı olan onuncu başvuranı hiçbir zaman sorgulamaya

çalışmadığını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, ayrıca, askeri savcının kendileriyle birlikte olay mahallini ziyaret etmediğinden, onuncu başvurana askerlerin kimliğini bizzat tespit etme fırsatını vermediğinden, önceki sorgu savcısının dosyayı gizli olarak sınıflandırmasının sonucunda soruşturmaya etkin katılımlarının sağlanmadığından şikayetçi olmuşlardır (bk., yukarıda 26. paragraf). Bununla beraber, başvuranlar, savcının görevinin delilleri imha etmek değil, onları muhafaza etmek olduğu şeklindeki argümanlarını tekrarlamışlardır. Ancak, sorgu savcısı çukurda bulunan gıda stoklarının imha edilmesine karar vermiş (bk., yukarıda 11. paragraf), bunlara daha sonra sadece onuncu başvuran aleyhinde delil olarak isnat etmiştir.

51. Başvuranlar, ayrıca, askeri savcının soruşturmayı kapatırken onuncu başvuranın ifadelerinde yer alan çelişkilere atıfta bulunmasını eleştirmişlerdir. Bu bağlamda, başvuranlar, onuncu başvuranın ölümcül bir yaradan sağ kurtulduğunu ve hastaneden taburcu olduktan sonra derhal cezaevinde çok ciddi suçlamalarla tutuklu bulunduğunu iddia etmişlerdir. Bu nedenle, onuncu başvuranın bazı ifadelerinin çelişkili görülmesi normaldir. Her iki şahsın ön taraftan vurulmuş olması, askerlerin söz konusu şahısların kaçarken vuruldukları yönündeki iddiasını da geçersiz kılmıştır.

52. Yukarıda belirtilen dört kişi, itirazlarında, bir ceza mahkemesinin, savcının onuncu başvuranın yasa dışı bir örgüte yardım ve yataklık ettiği yönündeki iddialarını dikkate almayı reddettiğini belirtmiştir (bk., yukarıdaki 30-33. paragraflar). Ancak, askeri savcı, kararında, onuncu başvuranın teröristlere yiyecek göndermek için bölgede bulunduğu konusundaki ısrarını sürdürmüştür. Bununla beraber, terör örgütünün eski üyesinin iddiaları, gerçeği yansıttığı şeklinde kabul edilemezdi. Zira söz konusu şahsın yetkililere anlattıkları, sadece duyumlardan ibaretti ve müphemdi ve söz konusu kişi, aslında hiçbir şeye tanık olmamıştır. Ayrıca, bölgede bulunan boş mermi kovanlarının söz konusu iki şahısla hiçbir alakası yoktur.

53. İlgili dört şahıs, itirazlarında, Sözleşme'nin 2. maddesine de atıfta bulunmuş ve Bülent Karataş'a ve onuncu başvurana karşı ölümcül güç kullanımının söz konusu hükmü ihlal ettiğini iddia etmişlerdir. Bilhassa, askerler, Sözleşme'nin 2 § 2 maddesinde öngörülen amaçlardan birini gerçekleştirmek üzere söz konusu iki şahsa ateş açmamıştır. Zira bu şahıslar silahsızdı ve kaçmıyordu. Askerler, ateş açmadan onları yakalamayı deneyebilirdi. Dosyadaki tüm deliller, iki şahsın yakın mesafeden infaz amacıyla vurulduğunu göstermiştir.

E. Malatya Askeri Mahkemesinin kararı

54. Söz konusu itiraz, 23 Mart 2009 tarihinde, Malatya Askeri Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Askeri mahkemenin kanaatine göre, olaydan iki gün sonra soruşturma dosyasını gizli olarak sınıflandırma kararı haklı bir eylemdi ve yürürlükteki usule uygundu. Zira söz konusu zamanda bölgede terör örgütlerine karşı askeri operasyonlar devam ediyordu ve soruşturma dosyasına erişim izninin verilmesi, teröristlerin firar etmesini kolaylaştırabilirdi ve delillerin imhasına yol açabilirdi.

55. Askeri mahkeme, kararında, onuncu başvurana ve Bülent Karataş'a ait olan kazak ve hırkanın motosikletin yan arabasına konulduğunu ve olayların gerçekleştiği sırada üzerlerinde sadece tüm çabalara rağmen bulunamamış olan yelek bulunduğunu belirtmiştir. Bununla beraber, söz konusu günde Bülent Karataş'ın giydiği kot pantolonunun adli tıp incelemesinin yapılması mümkün olmamıştır. Bu nedenle, müştekilerin, dosyadaki tüm delillerin iki şahsın yakın mesafeden vurulduğunu gösterdiği yönündeki iddiası kabul edilememiştir.

56. Askeri mahkeme, müştekilerin, ceza mahkemesinin onuncu başvuran aleyhinde ceza davası açmama kararına rağmen (bk., yukarıda 33. paragraf), askeri savcının gıda stoklarının bulunmasını, iki şahsın terör örgütüne yardım ve yataklık ettiği sonucuna varmak için gerekçe olarak kullandığı

yönündeki iddiasını kabul etmemiştir. Askeri mahkeme, sekiz boş mermi kovanının iki şahısla hiçbir alakası olmadığı yönündeki argümanı kabul etmiştir; ancak, her halükarda, askeri savcı soruşturmayı kapatırken söz konusu boş mermi kovanlarına atıfta bulunmamıştır. Askeri savcı, iki şahsın herhangi bir suç işleyip işlemediği sorusuyla ilgilenmemiştir; savcı, askerler tarafından söz konusu şahıslara karşı güç kullanımının haklı olup olmadığını soruşturmaktaydı. Askeri mahkeme, askerlerin güç kullanımına başvururken kendi görev alanlarındaki yetkileri kapsamında kaldıkları sonucuna varmıştır. Zira iki şahıs tarafından ateş edildiğine dair hiçbir açık delil olmamasına rağmen, askerler firar etmeye çalışan iki şahsı takip ediyorlardı ve bu sırada ateş altında kalmışlardır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

57. Başvuranlar Güler Karataş, Pınar Şafak Karataş, Berdan Ulaş Karataş, Bıra Karataş, Kumru Karataş, Perince Ataş, Nebahat Ateş, Serincan Çiçek ve Yıldız Deniz, Sözleşme’nin 2. maddesi uyarınca, akrabaları Bülent Karataş’ın söz konusu maddeye aykırı olarak öldürüldüğü şikâyetinde bulunmuşlardır. Onuncu başvuran, Sözleşme’nin 2. maddesine aykırı olarak yaralandığını ileri sürmüştür. Sözleşme’nin 6. ve 13. maddelerine dayanan başvuranlar, ayrıca, ulusal makamların, Bülent Karataş’ın öldürülmesine ve onuncu başvuranın yaralanmasına ilişkin olarak etkili bir soruşturma yürütmedikleri şikâyetinde bulunmuşlardır.

58. Hükümet bu iddialara itiraz etmiştir.

59. Mahkeme, ilk olarak, Hükümetin onuncu başvuran bakımından Sözleşme’nin 2. maddesinin uygulanabilirliğine itiraz etmediğini

kaydetmektedir. Mahkeme, her halükarda, onuncu başvuranın tesadüfi olarak hayatta kalmasının, şikâyetin Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında incelenmesine engel olmadığı kanaatindedir. Zira başvurana karşı güç kullanımı ve bu nedenle yaralanması potansiyel olarak ölümcüldü ve hayatını tehlikeye atmıştır (bk. gerekli değişikliklerin uygulanması koşuluyla (*mutatis mutandis*), *Makaratzis/Yunanistan* [BD], no. 50385/99, §§ 52 ve 55, AİHM 2004-XI ve *Peker/Türkiye* (no. 2), no. 42136/06, §§ 41-42, 12 Nisan 2011 ve orada belirtilen kararlar).

60. Mahkeme, ayrıca, başvuranların şikâyetlerinin sadece Sözleşme'nin 2. maddesi yönünden incelenebileceği kanısındadır. Söz konusu maddenin ilgili kısımları şu şekildedir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur...

2. Ölüm, aşağıdaki durumlardan birinde mutlak zorunlu olanı aşmayacak bir güç kullanımı sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlaline neden olmuş sayılmaz:

(a) Bir kimsenin yasa dışı şiddete karşı korunmasının sağlanması;

(b) Bir kimsenin usulüne uygun olarak yakalanmasını gerçekleştirme veya usulüne uygun olarak tutulu bulunan bir kişinin kaçmasını önleme;

(c) Bir ayaklanma veya isyanın yasaya uygun olarak bastırılması.”

A. Kabul edilebilirlik hakkında

61. Hükümet, başvuranların hepsinin, Bülent Karataş'ın öldürülmesine ve onuncu başvuranın yaralanmasına ilişkin olarak yerel mercilere şikâyet sunmadıklarını ileri sürmüştür. Benzer bir şekilde, başvuranların hepsi, askeri savcı tarafından verilen kovuşturmayla yer olmadığına dair karara karşı itirazda bulunmamıştır. Hükümetin kanaatine göre, başvuru, Pınar Şafak Karataş, Berdan Ulaş Karataş, Kumru Karataş, Perince Atas, Nebahat Ateş, Yıldız Deniz ve Serincan Çiçek adlı başvuranlar tarafından yapıldığı kadarıyla, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmelidir.

62. Mahkeme, bir kişinin öldürülmesinin, kendiliğinden (*ipso facto*), Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamında, söz konusu kişinin ölümünü çevreleyen koşullara ilişkin etkili bir soruşturma açma yükümlülüğünü beraberinde getirdiğini yinelemektedir (*Süheyla Aydın/Türkiye*, no. 25660/94, § 171, 24 Mayıs 2005 ve burada anılan davalar). Dolayısıyla, başvuranların üçünün mevcut iç hukuk yollarını kullanmış olmaları ve Sözleşme kapsamındaki şikayetleri ulusal makamların dikkatine sunmuş olmaları gerçeği ile birlikte, ulusal makamların ölümleri soruşturma yükümlülüğünü dikkate alan (bk., yukarıda 53. paragraf) Mahkeme, başvuranlardan üçünün katılımının yeterli olduğu ve diğer başvuranların soruşturmaya müdahil olmalarının gerekli olmadığı kanaatindedir (bk., son olarak, *Sultan Dölek ve Diğerleri/Türkiye*, no. 34902/10, §§ 43-45, 28 Nisan 2015 ve burada anılan davalar).

63. Yukarıdaki hususlar ışığında, Mahkeme, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine dayanan itirazını reddetmiştir. Mahkeme, ayrıca, söz konusu şikâyetlerin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydetmektedir. Bununla beraber, Mahkeme kabul edilemezliğe ilişkin başka herhangi bir gerekçe de bulunmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla, şikâyetlerin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

64. Başvuranlar, dosyadaki delillerin, Bülent Karataş'ın ve onuncu başvuranın yakın mesafeden infaz suretiyle vurulduğunu gösterdiğini iddia etmiştir. Başvuranlar, ölümcül güç kullanımının askerlerin son çaresi olması gerektiğini ve somut davada bu tür gücün kullanılması için hiçbir haklı gerekçenin bulunmadığını iddia etmişlerdir. Bu durum, savcılar tarafından sorgulandıkları sırada askerlerin, Bülent Karataş'ın ve onuncu başvuranın kendilerine ateş açmadıklarını kabul etmeleriyle sübut bulmuştur. Aslında,

iki şahsın gözleendiği bölgede hiçbir silaha rastlanmamıştır. Bu nedenle, ateş açmadan onları yakalamak mümkündü.

65. Başvuranlar, ayrıca, ulusal makamlar tarafından Bülent Karataş'ın öldürülmesine ve onuncu başvuranın maruz kaldığı yaralanmaya karşı etkili bir soruşturma yürütülmediğinden şikâyetçi olmuşlardır. Bu bağlamda, başvuranlar, savcının yasal temsilcileri ile birlikte olay mahalline başka bir ziyarette bulunması ve onuncu başvuranın askerlerin kimliğini bizzat tespit etmesi taleplerinin reddedildiğinden şikâyetçi olmuşlardır. Bununla beraber, olaydan sorumlu olan askerler yargılanmamış ve olay, sivil bir savcı ve sivil mahkeme yerine askeri savcı ve daha sonra askeri mahkeme tarafından incelenmiştir. Ayrıca, başvuranlar, askeri savcının soruşturması sırasında atılan adımlar hakkında bilgilendirilmediklerini iddia etmişlerdir.

66. Hükümet, Bülent Karataş ve onuncu başvuran aleyhine güç kullanımının ilgili iç mevzuat uyarınca yasal olduğunu ileri sürmüştür. Bu amaçla, Hükümet, söz konusu iki şahsı durdurmak isteyen askerlerin havaya bir uyarı atışı yaptıklarını, ancak daha sonra kendilerinin ateş altına kaldıklarını ileri sürmüştür. Bu nedenle, askerler, hayatlarını kurtarmak için karşılık vermek zorundalardı. Her halükarda, iki şahsın yaralandığı bölgelerden açık olduğu üzere, askerler onları öldürmek amacıyla ateş açmamıştır; Bülent Karataş saklanırken maruz kaldığı kan kaybı sonucunda ölmüştür. Bu durum, askerlerin mutlak zorunlu olduğu durumlarda silahlarını kullandıklarını göstermiştir. Olaydan sonra, askeri personel, ateşli silah kullanan güvenlik görevlilerinin uyması beklenen yürürlükteki uluslararası standartlar uyarınca bölgede gerekli tüm önlemleri almıştır. Askeri personel, iki yaralıya ilk yardım uygulamış ve onları helikopterle hastaneye götürmüşlerdir.

67. Hükümet, ayrıca, başvuranların şikâyetlerini reddetmiş ve yetkililer tarafından etkili bir soruşturma yapıldığını iddia etmiştir. Savcı, olaydan sonra sabahın erken saatlerinde olay mahalline gelmiş ve bölgeyi teftiş etmiştir. İlgili bağımsız yetkililer tarafından gerekli adli tıp incelemeleri

yapılmıştır. Soruşturmanın sonunda, askeri savcı tarafından, askerler aleyhinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiştir. Delillerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine dayanan ve uygun bir şekilde gerekçelendirilen söz konusu karar, askerler tarafından kullanılan gücün haklı olduğunu tespit edebilecek nitelikteydi.

68. Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 2. paragrafında, esasen bir kişinin kasten öldürülmesine izin verilen durumların tanımlanmadığını, ancak, kişinin kasıtlı olmayarak yaşam hakkından mahrum bırakılmasıyla sonuçlanabilecek “güç kullanımına” izin verilen durumların açıklandığını ortaya koyduğunu yinelemektedir. Ancak, kullanılan gücün (a), (b) ve (c) bentlerinde öngörülen amaçlardan herhangi birine ulaşmak için “mutlak surette gerekli” gücü aşmaması gerekmektedir. Bu bakımdan, Sözleşme'nin 2 § 2 maddesinde yer alan “mutlak surette gereklilik” ifadesi, Sözleşme'nin 8 ilâ 11. maddelerinin 2. paragrafları uyarınca Devletin gerçekleştirdiği fiilin “demokratik toplumda gerekli” olup olmadığının belirlenmesinde normal olarak uygulanana göre daha katı ve zorlayıcı bir gereklilik ölçütünün uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Özellikle, güç kullanımı, söz konusu maddenin bentlerinde öngörülen amaçlara ulaşılması bakımından kesin olarak orantılı olmalıdır (bk., *McCann ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995, §§ 148-149, A Serisi no. 324).

69. Somut davanın koşullarına dönüldüğünde, başvuruların akrabası Bülent Karataş'ın davalı Devletin askerleri tarafından öldürüldüğü ve onuncu başvuranın vurularak ciddi derecede yaralandığı konusunda taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır. Bu nedenle, Mahkeme, Hükümetin söz konusu iki şahsa karşı ölümcül güç kullanılmasını gerekçelendirme sorumluluğunu yerine getirmiş olup olmadığını inceleyecektir. Mahkeme, bunu yaparken, ulusal seviyede yürütülen soruşturmayı özellikle dikkate alacaktır. Zira somut davada olduğu gibi davalı Hükümetin öldürme olayını gerekçelendirmekle yükümlü olduğu davalarda, soruşturmada atılan

adımların incelenmesi, sadece soruşturmanın usul gerekliliklerine uygun olup olmadığını tespit etme amacına hizmet etmekle kalmayıp; aynı zamanda, kullanılan gücün ilgili koşullarda gerekli olup olmadığını ve Hükümetin böylece öldürme olayını gerekçelendirme yükümlülüğünü tatmin edici şekilde yerine getirip getirmediğini belirlemeye de hizmet etmektedir (bk. *Cangöz ve Diğerleri/Türkiye*, no. 7469/06, § 115, 26 Nisan 2016 ve burada anılan davalar).

70. Mahkeme, ilk olarak, soruşturmanın ilk ve kritik aşamalarının, Türkiye aleyhindeki bazı kıyaslanabilir davalarda belirtildiği üzere olaylara karışan askerler tarafından değil, Hozat Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütüldüğünü kaydetmektedir (bk., *Gülbahar Özer ve Diğerleri /Türkiye*, no. 44125/06, § 62, 2 Temmuz 2013, ve yukarıda anılan *Cangöz ve Diğerleri*, §§ 125-126). Hozat Cumhuriyet Savcısı, olay mahallini derhal bizzat ziyaret etmiştir ve kendisine olay yeri inceleme görevlileri eşlik etmiştir. Bölgeyi kapsamlı bir şekilde aramışlar, kalaşnikof tipi boş mermi kovanları gibi bazı önemli delilleri güvence altına almışlar (bk., yukarıda 11. paragraf) ve önceki gün iki şahsın bulunduğu yerlerdeki kan lekelerinin örneklerini almışlar (bk., yukarıda 10. paragraf) ve bu bulguları adli tıp incelemesi için göndermişlerdir (bk., yukarıda 28. paragraf).

71. Bülent Karataş'ın bedeninde yapılan ölü muayenesinde ayrıca bir savcı hazır bulunmuş ve hem Bülent Karataş hem de onuncu başvuran tarafından giyilen kıyafetleri güvence altına almıştır. Söz konusu kıyafetler daha sonra adli tıp incelemesi için gönderilmiştir (bk., yukarıda 29. paragraf).

72. Hozat Cumhuriyet Savcısının görevsizlik kararı vermesinin ardından soruşturmaya devam etmesi görevi verilen askeri savcı, söz konusu olaya karışan askerlerden biri dahil olmak üzere başka tanıkların da ifadesini almıştır (bk., yukarıda 44. paragraf). Soruşturmada kendisine yardımcı olması için askeri savcı tarafından bir adli tıp uzmanı görevlendirilmiştir (bk., yukarıda 45. paragraf). Mahkeme, askeri savcının kovuşturma

yapmama kararının, Hozat Cumhuriyet Savcısı ve daha sonra askeri savcının kendisi tarafından atılan ve yukarıda belirtilen adımlara dayandığını gözlemlemektedir.

73. Ancak, yukarıdaki paragraflarda ayrıntıları verilen soruşturmada atılan adımlara rağmen, soruşturmada bazı önemli eksiklikler de vardı.

74. Bu bağlamda, Mahkeme, ilk olarak, Bülent Karataş'ı öldüren ve onuncu başvurayı yaralayan 51. Motorlu Piyade Tugayı askerlerinden sorumlu olan Üsteğmen A.S.Ç.'nin verdiği ifadeye göre, üsteğmen ve komutası altındaki askerlerin, ertesı sabah savcı 08:30'da geldiği zaman halen, bölgede olduklarını vurgulamalıdır (bk., yukarıda 19. paragraf). Bununla birlikte, savcı tarafından söz konusu askerleri sorgulamaya yönelik herhangi bir girişimde bulunulduğu görülmemiştir. Buna karşılık, savcı, bölgeyi korumak amacıyla 51.Motorlu Piyade Tugayı askerlerinin talebi üzerine olay mahalline gelen yakınlardaki jandarma karakolundan jandarmalar tarafından kendisine verilen dolaylı bilgilerle yetinmiştir (bk., yukarıda 7. paragraf). Söz konusu jandarmalar, savcıya, 51. Motorlu Piyade Tugayı askerlerinin önceki gün tam olarak saklandıkları yeri göstermişler ve söz konusu askerler tarafından olay hakkında kendilerine anlatılanları aktarmışlardır.

75. Savcı tarafından düzenlenen ve yukarıda özetlenen olay mahalli ziyaret raporunda (bk., 9-11. paragraflar), savcının silahlı çatışma hakkında söz konusu askerlerden doğrudan bilgi almamasının herhangi bir açıklaması sağlanmamıştır.

76. Mahkeme, ayrıca, savcının, 51. Motorlu Piyade Tugayı askerlerini sorgulamamasının 2 ve 3 Ekim tarihlerine kadar devam ettiğini gözlemlemektedir (bk., yukarıdaki 17. paragraf). Askerlerin bu süre zarfında kendi hikayelerini uyumlaştırmak amacıyla gizlice anlaşıklarını gösteren hiçbir delil bulunmamasına rağmen, Mahkeme, savcıya fırsat sunulduğunda söz konusu askerleri derhal sorgulamamasının ve bununla beraber beş ila altı gün daha sorgulamamasının, söz konusu gizli anlaşma riskini azaltmak

amacıyla hiçbir adımın atılmadığı anlamına geldiği ve bunun soruşturmanın yeterliliği konusunda önemli bir eksikliğe tekabül ettiği kanaatindedir (bk., bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), *Ramsahai ve Diğerleri/Hollanda*, [BD], no.52391/99, § 330, AİHM 2007-II). Mahkeme, 51. Motorlu Piyade Tugayı askerleri ve onuncu başvuran dışında, olaya kimsenin tanık olmadığını gözlemlemektedir.

77. İçtihadını inceleyen Mahkeme, Türkiye’de güvenlik güçleri mensupları tarafından öldürülme olaylarına ilişkin olarak savcılar tarafından yürütülen soruşturmaların ortak özelliklerinden birisinin, failerin zamanında ya da hiçbir zaman sorgulanmaması olduğunu gözlemlemektedir (bk., yakın geçmişte, yukarıda anılan *Cangöz ve Diğerleri*, § 127; *Makbule Kaymaz ve Diğerleri/Türkiye*, no. 651/10, § 142, 25 Şubat 2014; *Benzer ve Diğerleri/ Turkey*, no. 23502/06, § 188, 12 Kasım 2013; yukarıda anılan *Gülbahar Özer ve Diğerleri* § 69; ve *Özcan ve Diğerleri/Türkiye*, no. 18893/05, § 67, 20 Nisan 2010).

78. Mahkeme’nin kanaatine göre, soruşturma mercilerinin askerleri zamanında sorgulamaması durumu, daha sonra aynı yetkililerin onuncu başvurunu tek sivil görgü tanığı ve doğrudan mağdurlardan biri olmasına rağmen sorgulamamalarıyla daha da kötü hale gelmiştir (bk., ayrıca, bu bağlamda, *Muhacır Çiçek ve Diğerleri/Türkiye*, no. 41465/09, § 75, 2 Şubat 2016). Onuncu başvuranın yazılı şikayet beyanlarında çok ciddi iddialarda bulunmasına (bk., yukarıda 37 ve 50. paragraflar) ve kendi olaylar versiyonunun askerler tarafından sunulan olaylar versiyonuyla (bk., yukarıda 17-19, 34-35 ve 44. paragraflar) çelişmesine rağmen, savcılar, onuncu başvuranı, söz konusu tutarsızlıkları gidermek amacıyla mahkemeye çağırmamıştır. Mahkeme, bu bağlamda, onuncu başvuranın ifadelerinin, “şüpheli” sıfatıyla, farklı savcılar (bk., 24-25 ve 42. paragraflar) ve Hozat Sulh Ceza Mahkemesi(bk., yukarıda 27. paragraf) tarafından, güvenlik güçlerinin eylemlerine ilişkin soruşturma sırasında değil, yasa dışı bir örgüte yardım ve yataklık ettiği iddiasından dolayı aleyhindeki soruşturma

sırasında alındığını kaydetmektedir. Ancak, askeri savcının askerler aleyhindeki soruşturmaya devam etmeme kararını desteklemek üzere söz konusu ifadelerin bazılarının içeriğine atıfta bulunmasına rağmen (bk., yukarıda 42. paragraf), askeri savcı, onuncu başvurana, kendi olaylar versiyonunu doğrudan anlatma ve tutarsız ifadelerini açıklama fırsatı sunma gereği duymamıştır.

79. Nitekim soruşturma makamlarının, Bülent Karataş'ın ve onuncu başvuranın askerler tarafından tam olarak nasıl vurulduğunu ortaya çıkarmak yerine, yasa dışı bir örgütün üyesi olup olmadıkları konusuyla daha çok ilgilendikleri görülmektedir. Bu amaçla, Mahkeme, onuncu başvuranın askerler aleyhindeki ciddi iddiaları karşısında sivil savcılar tarafından atılan ilk adımın, onuncu başvurayı terör örgütüne yardım ve yataklık etme suçundan dolayı kovuşturmaya çalışmak olduğunu kaydetmektedir (bk., yukarıda 30. paragraf). Savcıların onuncu başvurayı yargılama konusunda yinelenen girişimlerinin, aleyhinde delil yokluğundan ceza mahkemesi tarafından engellenmesine karşın (bk., 31 ve 33. paragraflar), daha sonra soruşturmayı devralan askeri savcı, onuncu başvuranın nasıl vurulduğunu soruşturması beklenirken, onuncu başvuran aleyhinde asılsız iddialarda bulunmaya devam etmiştir (bk., yukarıda 47 ve 49. paragraflar). Onuncu başvuranın ve Bülent Karataş'ın olayların gerçekleştiği zamanda silahsız olduğunun halihazırda soruşturma makamları tarafından kabul edildiği dikkate alındığında (bk., yukarıda 49. paragraf), Mahkeme, terör örgütüne yardım ve yataklık ettikleri iddiasının askerler tarafından vurulmalarına ilişkin bir soruşturma üzerinde ne tür bir etkisi olacağını anlamamaktadır.

80. Mahkeme, ayrıca, başvuruların, savcının yasal temsilcileri ile birlikte olay mahalline başka bir ziyarette bulunması ve onuncu başvuranın askerlerin kimliğini bizzat tespit etmesi taleplerinin reddedildiği şikâyetinde bulunduklarını gözlemlemektedir.

81. Bu bağlamda, Mahkeme, Sözleşme'nin 2. maddesinin, soruşturma makamlarına belirli bir soruşturma tedbirine yönelik her talebi yerine getirme yükümlülüğü getirmediğini yinelemektedir (bk., yukarıda anılan *Ramsahai ve Diğerleri*, § 348). Ancak, soruşturma makamlarının çok çelişkili olaylar versiyonları ile karşılaştığı somut dava koşullarında, başvuranların yasal temsilcileri ile birlikte olay mahalline başka bir ziyaret gerçekleştirilmesi ve onuncu başvurana askerlerin kimliklerini bizzat tespit etme fırsatının verilmesi, soruşturma makamlarına, başvuranların iddialarının doğruluğunu ortaya koymak için bir fırsat sunmuş olacaktı.

82. Vurgulanması gereken bir diğer başarısızlık, dosyadaki belgelere göre, askerlerin havaya uyarı ateşi açmasından sonra söz konusu askerler yönünde ateş ettikleri iddia edilen kişileri bulmak ve kimliklerini tespit etmek amacıyla soruşturma makamlarının görünürde hiçbir uygun adım atmamasıdır (bk., yukarıda 18. paragraf). Bu hususta atılan tek adım, adli tıp mercilerine sekiz kalaşnikof tipi mermi göndermek olmuştur (bk., yukarıda 28. paragraf). Mahkeme, soruşturma makamlarının önceliğinin, askerlerin söz konusu şahısların iddia olunan eylemlerinden dolayı ölümcül güç kullanımına başvurdıkları yönündeki olaylar versiyonunun doğruluğunu teyit etmek amacıyla bu şahısları bulmaya çalışmak olması gerektiği kanaatindedir.

83. Mahkeme, ayrıca, 27 Eylül 2007 tarihinde savcının nezaretinde Bülent Karataş'ın cansız bedeni üzerinde otopsi yapan doktorlara göre, mermilerin tümünün, üzerinde kıyafet bulunan bölgelerden vücuda girdiğini; ancak söz konusu şahsın vurulduğu mesafeyi tespit etmek amacıyla incelenebilecek olan çantada yelek veya gömlek gibi bir kıyafet bulunmadığını kaydetmektedir (bk., yukarıda 14. paragraf). Yetkililerin kayıp kıyafetlere yönelik dikkatleri, 9 Kasım 2007 tarihinde onuncu başvuranın Hozat Sulh Ceza Mahkemesi önünde şüpheli olarak sorgulandığı zaman bir kez daha çekilmiştir. Onuncu başvuranın avukatı, Hozat Sulh Ceza Mahkemesini, ölü muayenesi yapan doktorlara göre, müvekkili ve

Bülent Karataş'ın vurulduğu mesafeyi tespit etmek amacıyla söz konusu şahısların kıyafetlerinin adli incelemesinin yapılması gerektiği konusunda bilgilendirmiştir (bk., yukarıda 27. paragraf). Ancak, yetkililer tarafından atılan ve yeleklerin nerede olduğunu netleştirmeyi amaçlayan tek adım, olaydan aylar geçmesinden sonra atılmıştır ve o zaman bile, bu adım, askeri savcının olaya karışan çavuşa soru sormasıyla sınırlıydı. Yukarıda belirtildiği üzere (44. paragraf), çavuş, görünürde, askeri savcıya, söz konusu gün havanın sıcak olduğunu ve onuncu başvuranın ve Bülent Karataş'ın üzerinde sadece [kolsuz] yelek olduğunu söylemiştir. Çavuş yeleklere ne olduğunu bilmiyordu, ancak kanamayı durdurmak için turnike olarak kullanılmak üzere üzerlerinden çıkarılmış olabileceklerini veya iki şahıs helikoptere transfer edilirken sedyelerden düşmüş olabileceklerini veya traktörün römorkunda veya helikopterde bırakılmış olabileceklerini düşünmüştür.

84. Askeri Mahkeme, daha sonra, başvuranların soruşturmanın kapatılmasına karşı itirazlarını reddettiği 23 Mart 2009 tarihli kararında, yeleklerin “bütün çabalara rağmen” hiçbir zaman bulunmadığını belirtmesine rağmen, bu “çabaların” ne olduğunu açıklamaya çalışmamıştır. Mahkeme, yeleklerin iki şahsın vurulduğu mesafeyi belirlemede tek somut delil olacağı göz önüne alındığında, yelekleri bulmak için hiçbir anlamlı adımın atılmamasının ciddi bir başarısızlık olduğu kanaatindedir. Yeleklerin bulunması ve incelenmesi, onuncu başvuranın “yakın mesafeden vurulduğu” iddiasının doğruluğunu tespit etmede etkili olabilirdi (bk., yukarıdaki 43. paragraf).

85. Mahkeme, ayrıca, başvuranların soruşturmanın askeri savcıya devredilmesinden sonra kendilerine soruşturmada atılan adımlarla ilgili herhangi bir bilgi verilmediğinden şikayetçi olduklarını kaydetmektedir (bk., yukarıdaki 65. paragraf). Nitekim, Mahkeme, soruşturma askeri savcılığa devredilmeden önce dahi, başvuranların erişimini engellemek için dosyayı halihazırda gizli olarak sınıflandırma kararının alındığını

kaydetmektedir (bk., yukarıda 26. paragraf). Başvuranlar bu karara karşı ulusal makamlar önünde şikayette bulunmuş ve bunun soruşturmaya etkin katılımlarını engellediklerini iddia etmişlerdir (bk., yukarıda 38. paragraf). Askeri savcının soruşturmayı kapatma kararına itiraz ettikleri zaman argümanlarını yinelemişlerdir (bk., yukarıdaki 50. paragraf). Buna cevaben, Askeri Mahkeme, olaydan iki gün sonra soruşturma dosyasını gizli olarak sınıflandırma kararının, haklı bir eylem ve yürürlükteki usule uygun olduğunu belirtmiştir. Zira söz konusu zamanda bölgede terör örgütlerine karşı askeri operasyonlar devam ediyordu ve soruşturma dosyasına erişim izninin verilmesi, teröristlerin firar etmesini kolaylaştırabilirdi ve delillerin imhasına yol açabilirdi (bk., yukarıda 54. paragraf).

86. Mahkeme'nin, halihazırda, Türkiye'de kolluk görevlileri tarafından öldürülme olaylarına ilişkin davalarda soruşturma dosyalarını gizli olarak sınıflandırma uygulamasını inceleme fırsatı olmuştur (bk., diğerlerinin yanında, yukarıda anılan *Cangöz ve Diğerleri*, §§ 145-146, 26 Nisan 2016; yukarıda anılan *Benzer ve Diğerleri*, § 193; ve *Anık ve Diğerleri /Türkiye*, no. 63758/00, §§ 75-79, 5 Haziran 2007). Bu kararlarda yaptığı gibi, Mahkeme, bir soruşturmanın etkili olması için, soruşturmanın, mağdurun ailesinin meşru çıkarlarını korumak için gerekli ölçüde erişilebilir olması gerektiğini ve soruşturmanın kamuoyuna açık bir şekilde incelenmesi için de yeterli bir unsur bulunması gerektiğini yinelemektedir.

87. Mahkeme, somut davada, Askeri Mahkemenin, başvuranların, dosyayı gizli olarak sınıflandırma kararının soruşturmaya etkili bir şekilde katılmalarını önlediğine dair iddialarına itiraz etmediğini, sadece buna yönelik gerekçe sunduğunu ve söz konusu kararın yürürlükteki usule uygun olduğuna karar verdiğini gözlemlemektedir (bk., yukarıda 54. paragraf) Örneğin, Askeri Mahkeme, soruşturmanın gizliliğini sürdürürken başvuranların soruşturmaya etkili katılımını sağlamak amacıyla soruşturma mercileri tarafından ne tür alternatif eylemlerde bulunulabileceğini ayrıntılı olarak sunmaya çalışmamıştır.

88. Aslında, Mahkeme, başvuruların iddia ettiği üzere (bk., yukarıda 65. paragraf), soruşturma dosyası askeri savcıya devredildikten sonra başvuralara hiçbir bilginin verilmediğini ve dolayısıyla, başvuruların soruşturmanın bu önemli kısmında hiçbir bilgisi olmadığını gözlemlemektedir.

89. Yukarıdaki hususlar ışığında, Mahkeme, yukarıda anılan kusurların sonucunda, savcının soruşturmayı kapatırken kullandığı gerekçenin, önemli ölçüde, askerler tarafından verilen ifadelere dayandığı ve dolayısıyla, diğer delillerle uygun bir şekilde desteklenmediği kanaatindedir. Bu nedenle, yukarıda anılan başarısızlıkların gerçeklerin tespit edilmesinde doğrudan ve olumsuz etkileri olmuştur.

90. Dolayısıyla, yukarıda vurgulanan eksikliklerden dolayı, soruşturma, kullanılan gücün söz konusu koşullarda haklı olup olmadığının belirlenmesini sağlayabilecek mahiyette görülmediği için Mahkeme, Bülent Karataş'a ve onuncu başvurana karşı güç kullanımının mutlak zorunlu ve orantılı olduğu sonucuna varamamaktadır.

91. Dolayısıyla, Bülent Karataş'ın ölümü ve onuncu başvuran Rıza Çiçek'in maruz kaldığı yaralanma bakımından Sözleşme'nin 2. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

92. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

93. İlk dokuz başvuran, müştereken, toplam 50.000 avro maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Bülent Karataş'ın öldüğü sırada otuz üç yaşında olduğunu, çiftçilik yaptığını ve ölümünden sonra ailesinin Bülent Karataş'ın mali desteğinden mahrum kaldığını iddia etmişlerdir. İlk dokuz başvuran, ayrıca, müştereken, toplam 100.000 avro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

94. Onuncu başvuran, maddi tazminat olarak 25.000 avro ve manevi tazminat olarak 75.000 avro talep etmiştir.

95. Hükümet, Mahkeme'den, herhangi bir ödeme yapılmasına hükmetmemesini talep etmiştir. Zira Hükümete göre, talep edilen meblağlar aşırı ve dayanaksızdır ve onlara herhangi bir ödeme yapılmasına hükmedilmesi haksız zenginleşmeye yol açacaktır.

96. İlk dokuz başvuranın maddi tazminat talebiyle ilgili olarak, Mahkeme içtihadında, başvuran tarafından talep edilen tazminat ile Sözleşme ihlali arasında açık bir illiyet bağı bulunması gerektiği ve bunun uygun davalarda gelir kaybı bakımından tazminat içerebileceği ortaya konmuştur (bk., diğer kararlar arasında, *Barberà, Messegue ve Jabardo/İspanya* (50. madde), 13 Haziran 1994, §§ 16-20, A Serisi no. 285-C).

97. Mahkeme, Bülent Karataş'ın öldürüldüğü sırada otuz üç yaşında olduğunu, ilk başvuran Güler Karataş ile evli olduğunu ve sırasıyla beş ve iki yaşında olan ve ikinci ve üçüncü başvuran olan Pınar Şafak Karataş ve Berdan Ulaş Karataş adında iki çocuğunun olduğunu kaydetmektedir (bk., yukarıda 1 ve 5. paragraflar).

98. Mahkeme, ayrıca, ilk dokuz başvuranın, Mahkeme'ye, uğradıkları mali kaybın detaylarını veren ayrıntılı bir talep sunmadıklarını kaydetmektedir. Ancak, Mahkeme, yetkililerin Bülent Karataş'ın ölümünden sorumlu olduğuna karar vermiş ve Hükümet, Bülent Karataş'ın

eşinin ve iki çocuğunun geçimini sağladığı gerçeğine itiraz etmemiştir. Söz konusu koşullar altında, Sözleşme'nin 2. maddesi ve söz konusu üç başvuranın Bülent Karataş tarafından sağlanan mali destekten yoksun bırakılmaları arasında doğrudan bir illiyet bağı tesis edilmiştir (bk., yukarıda anılan *Özcan ve Diğerleri*, §§ 85-87; ayrıca bk., *Tanış ve Diğerleri*, no. 65899/01, § 231, AİHM 2005–VIII).

99. Müteveffa Bülent Karataş'ın aile durumunu, yaşını ve eşine ve iki çocuğuna destek sağladığı mesleki faaliyetlerini göz önünde bulunduran Mahkeme, ilk üç başvurana, yani Güler Karataş'a, Pınar Şafak Karataş'a ve Berdan Ulaş Karataş'a maddi tazminat olarak, müştereken, 20.000 avro ödenmesine hükmetmiş ve diğer altı başvuranın maddi tazminat talebini reddetmiştir.

100. Onuncu başvuran Rıza Çiçek'in 25.000 avro tutarındaki maddi tazminat talebine ilişkin olarak, Mahkeme, onuncu başvuranın söz konusu talebi herhangi bir delil veya iddiayla desteklemeye çalışmadığını kaydetmektedir. Bu nedenle Mahkeme, bu başlık altında, onuncu başvuran için herhangi bir miktara hükmetmemiştir.

101. Mahkeme, yetkililerin Bülent Karataş'ın ölümünden ve onuncu başvuran Rıza Çiçek'in maruz kaldığı yaralanmadan sorumlu olduğuna karar verdiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla, Mahkeme, başvuruların manevi zarara uğradıklarını kabul etmiş ve ilk dokuz başvurana manevi tazminat olarak, müştereken 65.000 avro ödenmesine ve onuncu başvurana manevi tazminat olarak 30.000 avro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraflar ve giderler

102. Başvuranlar, Mahkeme önünde oluşan masraflar ve giderler karşılığında 3.750 avro talep etmişlerdir. Başvuranlar, yasal temsilcilerinin, başvuru formlarını hazırlayarak, onlarla görüşme yaparak, olay yerini

ziyaret ederek ve onları Mahkeme önünde temsil ederek toplam 50 saat harcadığını iddia etmişlerdir.

103. Hükümet, Mahkeme'den, başvuruların masraf ve giderlerin gerçekten kendileri tarafından gerçekleştirildiğini gösteren herhangi bir delil sunmadıkları düşüncesiyle başvuruların masraf ve giderlere yönelik talebi için herhangi bir ödeme yapılmasına hükmetmemesini talep etmiştir.

104. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin fiilen ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu belgелendirebildiği takdirde, bunların geri ödenmesi hakkına sahiptir. Mahkeme, somut davada, elinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, tüm başlıklar altında gerçekleşen masraflar için başvurulara toplamda müştereken 3.750 avro ödenmesinin uygun olduğu kanaatindedir. Bu meblağdan, Avrupa Konseyi adli yardım planı kapsamında verilen adli yardım bakımından 850 avro düşülmelidir.

C. Gecikme Faizi

105. Mahkeme, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden hesaplanmasını uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Bülent Karataş'ın ölümü ve onuncu başvuran Rıza Çiçek'in maruz kaldığı yaralanma bakımından Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;

3. (a) Kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, davalı Devlet tarafından, başvurulara, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıdaki miktarların ödenmesine:

(i) İlk üç başvurana, yani Güler Karataş'a, Pınar Şafak Karataş'a ve Berdan Ulaş Karakaş'a, yansıtılabilecek tüm vergiler hariç olmak üzere, maddi tazminat olarak, müştereken, 20.000 (yirmibin) avro ödenmesine;

(ii) İlk dokuz başvurana, yani Güler Karataş'a, Pınar Şafak Karataş'a, Berdan Ulaş Karataş'a, Bıra Karataş'a, Kumru Karataş'a, Perince Atas'a, Nebahat Ateş'e, Serincan Çiçek'e ve Yıldız Deniz'e, yansıtılabilecek tüm vergiler hariç olmak üzere manevi tazminat olarak, müştereken, 65.000 (altmışbeşbin) avro ödenmesine;

(iii) Onuncu başvuran Rıza Çiçek'e manevi tazminat olarak, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere, 30.000 (otuzbin) avro ödenmesine;

(iv) Masraflar ve giderler için, başvurulara yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere, on başvurana, müştereken 3.750 (üç bin yedi yüz elli) avro ödenmesine; ancak 850 (sekizyüzelli) avro tutarındaki adli yardım bedelinin söz konusu meblağdan düşülmesine;

(b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

4. Başvuranların adil tazmin talebinin geri kalan kısmının reddedilmesine karar vermiştir.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; Mahkeme İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 12 Eylül 2017 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan